

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2011, Volume: 6, Number: 3, Article Number: 1C0432

EDUCATION SCIENCES

Received: November 2010

Accepted: July 2011

Series : 1C

ISSN : 1308-7274

© 2010 www.newwsa.com

Aysun Aynur Yılmaz

Selcuk University

aysaynur@yahoo.com

Konya-Turkey

TARİH ÖĞRETMENLERİNİN ESKİÇAĞ TARİHİ VE ESKİ TÜRK TARİHİ ÖĞRETİMİNDE KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

ÖZET

Bu çalışma, Tarih öğretmenlerinin Ortaöğretim 9. sınıfta okutulan Tarih 9 ders kitabının II. ve III. ünitelerini kapsayan "Eskiçağ ve Eski Türk Tarihi" konularının öğretiminde karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara yönelik önerilerini ortaya koymaktadır. Bu çalışmada betimsel yöntem kullanılmıştır ve veriler, Ankara ili merkez ilçelerindeki 46 ortaöğretim kurumlarında görevli toplam 202 tarih öğretmenine uygulanan ölçme aracı ile elde edilmiştir. Elde edilen veriler sonucunda, II. ve III. Ünitelerin öğretimi esnasında eksikliği hissedilen ve bunun eğitim açısından bir sorun olduğunu düşünen katılımcı öğretmenlerin %93.0'u okul dışı eğitimin, %97.0'si müze gezisinin eksik olduğunu ve %86.5'u III. ünitenin öğretiminde sanal müzeye ihtiyaç duyulduğunu belirtmiştir. Bu sorunlara yönelik çözüm önerileri olarak, öğretmenlerin; %93.0'u müze eğitiminin, %43.5'u atölye çalışmalarının her iki alanın da eğitimini kolaylaştıracağını düşünmektedir. %91.0'i program hazırlanırken konuların işlenişinin önemli olduğunu, %63.93'u anlatım, grup çalışması, görseller ve soru-cevap yöntemlerini konuların öğretimi için kullanılabilecek öğretim yöntemleri olabileceğini ve %57.8'i görsellerin kullanılabilecek materyallerden olabileceğini belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Tarih Öğretimi, Eskiçağ Tarihi Öğretimi,
Eski Türk Tarihi Öğretimi, Tarih Öğretmeni,
Tarih Ders Kitabı

PROBLEMS THAT HISTORY TEACHERS FACE WHILE TEACHING ANCIENT HISTORY AND ANCIENT TURKISH HISTORY&POSSIBLE SOLUTIONS

ABSTRACT

The present study aims to analyze the problems that history teachers have while teaching the Ancient History & Turkish History at the secondary education of History 9 course book, as well as to provide some possible solutions to the problems encountered. The study is a descriptive study with data obtained from 202 history teachers. The data obtained from the survey revealed the lacking items and their percentages in teaching units II: and III. deemed as a problem by the history teachers, as the following; education conducted out of school 93.0%, visits to museums 97.0%, and the necessity of a virtual museum while teaching unit III. 86.5%. The percentages as well as the suggestions provided by the participants for the problems encountered while teaching units II. and III. were as follows: 93.0% education in the museums, 43.5% workshops for the teaching both areas of history. The percentages and the answers given to the other questions in the survey are; 91.0% covering these topics while preparing history curriculum, 63.93% lecture, group work, visuals, and question -answer might be the techniques for teaching history and 57.8% visuals to be incorporated among the materials to be used.

Keywords: Teaching History, Teaching Ancient History,
Teaching Ancient Turkish History, History Teacher,
History Textbooks

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Tarih Bilimi'nin başlangıç dönemini kapsayan Eskiçağ Tarihi; Akdeniz ve Önasya kültür çevrelerinin ve bu kültür çevreleriyle doğrudan ilişki halinde bulunan komşu bölgelerin yazı ile başlayan en eski devirlerinden (M.Ö.3000-2800) Roma'nın Akdeniz'de kurduğu siyasal mekan birliğinin çöküşüne ve Avrupa Orta Çağı'na (M.S.7.yy.'dan itibaren) kadar olan süreyi kapsar (İplikçioğlu, 1997: 5). Eski Türk Tarihi ise; Ord. Prof. Dr. A.Zeki Velidi Togan'ın ifadesiyle, "Türk Tarihinin Eski Devirleri (İslamiyetten, yani ÖnAsya medeniyetine iltihakımızdan evvelki çağ) Tarih Öncesi devirlerden itibaren başlamakta ve bu dönem Türklerin İslamiyet'i kabul edişine kadar sürmektedir" (Togan, 1981: 2).

Eskiçağ tarihi günümüzdeki birçok bilim dalının, devlet yönetim biçimlerinin, günümüz uygarlığının temellerinin atıldığı bir dönemdir. Öğrencilerin günümüzü daha iyi anlamaları için bu dönemin öğretimi gereklidir.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Araştırmanın temel amacı, Ankara ili merkezinde 2008-2009 öğretim yılında ortaöğretimde görev yapan Tarih öğretmenlerinin Ortaöğretim Tarih 9 ders kitabında yer alan Eskiçağ Tarihi ve Eski Türk Tarihi ünitelerinin işlenişi ve her iki alanın eğitiminde karşılaştıkları sorunları ortaya koyarak, Eskiçağ Tarihi ve Eski Türk Tarihinin öğretimi konusunda önerilerde bulunmaktır.

3. YÖNTEM (METHOD)

Büyükkaragöz'e göre; "bir konuya ya da olaya ilişkin katılımcıların görüşlerinin ya da ilgi, beceri, yetenek, tutum vb. özelliklerinin belirlendiği genellikle diğer araştırmalara göre görece daha büyük örneklem üzerinde yapılan araştırmalara tarama araştırmaları denir" (Büyüköztürk, 2009: 226).

Tarama araştırmalarında evren ve örneklem bulunur ve örneklemin evreni temsil etmesine büyük önem verilir. Amaç genelleştirilebilir veriler elde etmektir (Kuş, 2003: 45).Tarama modelinin kullanıldığı bu araştırmada, Ortaöğretim kurumlarında görev yapan Tarih öğretmenlerinin, Eskiçağ Tarihi ve Eski Türk Tarihi ünitelerinin öğretiminde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri betimlenmiştir.

3.1. Örneklem Grubu (Sample Groups)

2008-2009 eğitim-öğretim yılında Ankara ili sınırları içerisinde 450 ortaöğretim okulu ve bu okullarda görevli 900 Tarih öğretmeni bulunmaktadır. Bu araştırmanın evrenini Ankara ili merkez ilçelerindeki Ortaöğretim okullarında görevli tarih öğretmenlerinden oluşmaktadır.

Araştırmanın örneklemini, araştırmanın evreninden rastgele seçilen Tarih 9 dersine giren 46 ortaöğretim okulunda görevli 202 Tarih öğretmeninden oluşmaktadır. Bu çalışmada örneklem seçiminde ve örnekleme ulaşma konusunda tüm evreni temsil edecek oran ve sayıda öğretmene ulaşmaya dikkat edilmiştir.

3.2. Veri Toplama Aracı (Data Collection Tools)

Anket, belli bir konuda saptanmış hipotezlere ya da sorulara bağlı olarak, bir evren ya da örneklemini oluşturan kaynak kişilere sorular yöneltmek suretiyle sistemli veri toplama tekniği olarak tanımlanabileceğini belirten Balcı; anketler, sosyal bilimlerde

gözlemleri standartlaştırmak üzere başvurulan araçlardan birisidir (Balcı, 2006: 140).

Bu araştırmada kullanılan veri toplama aracı, araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Tarih 9 Eskiçağ Tarihi ve Eski Türk Tarihi" ünitelerinin öğretiminde karşılaşılan problem ve çözüm önerilerini ortaya çıkarmak için hazırlanan veri toplama aracında beş maddeden oluşan 5'li likert soru tipleri yer alırken öğretmenlerin uygulamada karşılaştıkları problemleri daha net ve açıkça ortaya koyabilmelerine sağlamak için de, 3 maddeden oluşan açık uçlu soru yer almaktadır.

3.3. Verilerin Analizi (Data Analysis)

Verilerin değerlendirilmesinde yüzdelerlik dağılım ve frekans analizi uygulanmıştır.

4. BULGULAR (FINDINGS)

Araştırma çerçevesinde elde edilen verilerin çözümlemesi ile aşağıdaki bulgu ve yorumlara ulaşılmıştır. Ortaöğretim kurumlarında Eskiçağ tarihi ve Eski Türk tarihinin öğretimine yönelik sorunları ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri nelerdir? Problem cümlesine ilişkin bulgular:

Tablo 1. Anket yapılan okulların türleri, okul ve öğretmen sayıları:
(Table 1. Type of school, number of schools and teachers)

OKUL TÜRLERİ	OKUL SAYISI	ÖĞRETMEN SAYISI
Düz Lise	33	144
Endüstri Meslek Lisesi	1	4
Kız Meslek Lisesi	1	3
İmam Hatip Lisesi	2	8
Ticaret Meslek Lisesi	2	4
Anadolu Lisesi	4	20
Anadolu Ticaret Mesl. L	1	5
Diğer	2	14
TOPLAM	46	202

Tablo 2. Tarih 9 ders kitabında; "Eskiçağ Tarihi ve Eski Türk Tarihi ile ilgili konuların öğretimi sırasında okul dışı eğitime yer verilmelidir" ifadesine verilen cevapların dağılımı
(Table 2. The distribution of the answers provided to the statement: "Out of school activities should be incorporated while teaching the Ancient History and Ancient Turkish History using the History 9 textbook")

SORU 1	f	%
Kesinlikle Katılıyorum	100	50,0
Katılıyorum	86	43,0
Kararsızım	9	4,5
Kesinlikle Katılmıyorum	3	1,5
Katılmıyorum	2	1,0
Toplam	200	100

Araştırmaya katılan tarih öğretmenleri, "Tarih 9 kitabında; "Eskiçağ Tarihi ve Eski Türk Tarihi ile ilgili konuların öğretimi sırasında okul dışı eğitime yer verilmelidir." ifadesi karşısında; araştırmaya katılan öğretmenlerinin %50,0'i bu görüşe kesinlikle katılmadığını, %43,0'ü katıldığını, %4,5'u kararsız olduğunu, %1,5'u kesinlikle katılmadığını, %1,0'i bu görüşe katıldığını belirtmiştir.

Tabloya baktığımızda genel olarak araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin %93.0'ü bu görüşe katılmaktadırlar.

Tablo 3. Tarih 9 ders kitabında; "Eskiçağ Tarihi ve Eski Türk Tarihi ile ilgili konuların öğretimi sırasında müze gezisi yapılmalıdır" ifadesine verilen cevapların dağılımı

(Table 3. The distribution of the answers provided to the statement: "Museum visits are to be incorporated while teaching the Ancient History and Ancient Turkish History using the History 9 textbook")

SORU 2	f	%
Kesinlikle Katılıyorum	132	66,0
Katılıyorum	62	31,0
Kesinlikle Katılmıyorum	3	1,5
Kararsızım	2	1,0
Katılmıyorum	1	0,5
Toplam	200	100

Araştırmaya katılan tarih öğretmenleri, "Tarih 9 kitabında; "Eskiçağ Tarihi ve Eski Türk Tarihi ile ilgili müze gezisi yapılmalıdır." ifadesi karşısında; %66.0'sı kesinlikle katılmaktadır, %31.0'i katılıyorum, %1.5'i bu görüşe kesinlikle katılmamaktadır, %1.0'ı kararsızdır, %0,5'i bu görüşe katılmamaktadır. Genel olarak tabloya baktığımızda öğretmenlerin %97,0'si bu görüşe katılmaktadırlar.

Tablo 4. Tarih 9 kitabında; "Müze Eğitimi", Eskiçağ Tarihi ve Eski Türk Tarihi konularının öğretimini kolaylaştırır" ifadesine verilen cevapların dağılımı

(Table 4. The distribution of the answers provided to the statement: "Museum visits would facilitate teaching the topics of the Ancient History and Ancient Turkish History in the History 9 book")

SORU 3	f	%
Kesinlikle Katılıyorum	122	61,0
Katılıyorum	64	32,0
Kararsızım	7	3,5
Kesinlikle Katılmıyorum	4	2,0
Katılmıyorum	3	1,5
Toplam	200	100

Araştırmaya katılan tarih öğretmenleri, "Tarih 9 ders kitabında; "Eskiçağ Tarihi ve Eski Türk Tarihi konularının öğretimini "müze eğitimi" kolaylaştırır" ifadesine; %61.0'ı kesinlikle katılmıyorum, %32.0'i katılıyorum, %3.5'u kararsızım, %2.0'i kesinlikle katılmıyorum şeklinde ifade etmişlerdir. Tarih öğretmenlerinin sadece %1.5'i müze eğitiminin Eskiçağ tarihi ve Eski Türk tarihi konularının öğretimini kolaylaştıracağı görüşüne katıldıklarını belirtmiştir. Tabloya baktığımızda genel olarak araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin %93.0'ü bu görüşe katılmaktadırlar.

Tablo 5. "Özellikle Eski Türk Tarihi ile ilgili konuların işlenişinde sanal müzelere ihtiyaç duyuyorum" ifadesine verilen cevapların dağılımı

(Table 5. The distribution of the answers provided to the statement: "Virtual Museums are required especially in teaching the topics related to Ancient Turkish History")

SORU 4	f	%
Kesinlikle Katılıyorum	93	46,5

Katılıyorum	80	40,0
Kararsızım	17	8,5
Katılmıyorum	6	3,0
Kesinlikle Katılmıyorum	4	2,0
Toplam	200	100

Araştırmaya katılan tarih öğretmenleri, **"Özellikle Eski Türk Tarihi ile ilgili konuların işlenişinde sanal müzelere ihtiyaç duyuyorum"** ifadesine; %46.5'u kesinlikle katılmaktadır, %40.0'ı bu görüşe katılmaktadır, %8.5'u kararsızdır, %3.0'ü katılmamaktadır, %2.0'si kesinlikle katılmamıştır. Tabloya baktığımızda; genel olarak araştırmaya katılan tarih öğretmenlerin %86,5'i bu görüşe katılmaktadırlar.

Tablo 6. Tarih 9 kitabında; "Eskiçağ Tarihi ve Eski Türk Tarihi ile ilgili atölye çalışmaları yaptırılmalıdır" ifadesine verilen cevapların dağılımı
(Table 6. The distribution of the answers provided to the statement: "Workshops should be conducted related to the Ancient History and Ancient Turkish History taught using History 9 textbook")

SORU 5	f	%
Kararsızım	69	34,5
Katılıyorum	65	32,5
Katılmıyorum	36	18,0
Kesinlikle Katılıyorum	22	11,0
Kesinlikle Katılmıyorum	8	4,0
Toplam	200	100

Araştırmaya katılan tarih öğretmenleri, **"Tarih 9 kitabında; Eskiçağ Tarihi ve Eski Türk Tarihi ile ilgili atölye çalışması yaptırılmalıdır"** seçeneğine; öğretmenlerin %34.5'u kararsız kalmıştır, %32.5'u bu görüşe katılmıştır, %18.0'i katılmamıştır, %11.0'i kesinlikle katılmaktadır, %4.0'ü kesinlikle katılmamıştır. Tabloya baktığımızda genel olarak araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin %43.5'u bu görüşe katılmaktadır.

Tablo 7. Eskiçağ ve Eski Türk Tarihinin öğretiminde hangi materyaller kullanılmasına ilişkin tarih öğretmenlerinin görüşlerinin dağılımı
(Table 7. The distribution of teachers' views about the materials to be used while teaching topics related to the Ancient History and Ancient Turkish History)

Alan Öğretimi İle İlgili Materyaller	f	%
Görseller	189	57,8
Geziler	47	14,37
Diğer	46	14,07
Alanla ilgili Yayınlar	26	7,95
Atölye	6	1,83
Sosyal Faaliyetler	5	1,53
Drama	4	1,22
Proje	4	1,22
Toplam	327	100

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin cevapları şu şekildedir:

- 'Haritalar', 'atlaslar', 'krokiler', 'tarih şeridi', 'animasyon', 'maketler, materyaller', 'bilişim teknolojisi', vb. cevaplar "**görseller**" başlığı altında toplandı.
- 'Sürelili yayınlar, dergiler', 'akademik-bilimsel çalışmalar', 'popüler tarih kitapları', vb. cevapları "**alanla ilgili yayınlar**" başlığı altında toplandı.
- 'Kültür-sanat faaliyetleri', 'tiyatro, sinema, belgeseller', vb. cevapları "**sosyal faaliyetler**" başlığı altında toplandı.
- 'Maddi kaynaklar', 'sade ve özlü anlatım', vb. cevapları "**diğer**" başlığı altında toplandı.

Ankete katılan öğretmenlerin verdikleri 327 cevaptan; 189'u (%57.8) görsellerin kullanımının gerekliliği, 47'si (14.37) alan gezilerinin gerekliliği, 46'sı (%14.07) anlatım ve maddi kaynakların kullanımı ile ilgilidir.

Tablo 8. Eskiçağ ve Eski Türk Tarihi ile ilgili konuların öğretiminde kullanılabilir öğretim yöntemlerine ait tarih öğretmenlerinin görüşlerinin dağılımı

(Table 8. The distribution of teachers' views about the methods to be used while teaching topics related to the Ancient History and Ancient Turkish History)

Alan ile ilgili kullanılabilir Öğretim Yöntemleri	f	%
Anlatım	77	16,14
Grup Çalışması	76	15,93
Görseller	76	15,93
Soru - Cevap	76	15,93
Diğer	51	10,69
Gezi - Gözlem	49	10,27
Drama	32	6,71
Araştırma	12	2,52
Proje	10	2,1
Beyin Fırtınası	10	2,1
Kıyaslama	8	1,68
Toplam	477	100

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin cevapları şu şekildedir:

- 'Grup çalışması', 'grup tartışması', 'atölye çalışması', 'tartışma', vb. cevaplar "**grup çalışması**" başlığı altında toplandı.
- 'Tüm metotlar', 'yakından uzağa', 'etkinlikler', 'tekrar', 'test', 'kavram sözlüğü', 'sınıf gazetesi', 'internet', 'tümevarım', 'not tutturma', 'kronolojik sıralayabilme', 'neden-sonuç ilişkisi kurabilme', vb. cevaplar "**diğer**" başlığı altında toplandı.

Anketimize katılan öğretmenlerin alan ile ilgili kullanılabilir öğretim yöntemleri ile ilgili soruya verdikleri 477 cevaptan; 305'i (%63.93) ortalama olarak; anlatım, grup çalışması, görsel ve soru - cevap yöntemlerini içermektedir. 81 cevap ise (%20.96) diğer ve gezi gözlemi içermektedir. Drama ise 32 (%6.71) cevap ile üçüncü sırada yer almaktadır.

Tablo 9. Tarih Programı Düzenlenirken Eskiçağ ve Eski Türk Tarihi ile ilgili nelere dikkat edilmesine yönelik tarih öğretmenlerinin önerilerinin dağılımı

(Table 9. The distribution of teachers' views about the issues to be taken into consideration while preparing the history curriculum for teaching Ancient History and Ancient Turkish History)

Programda Dikkat Edilmesi Gerekenler (öneriler)	F	%
Konu İşlenişi	91	37,92
Diğer	51	21,25
Anlatım	27	11,25
Görseller	24	10
Kaynak	18	7,5
Kronoloji	14	5,83
Program	8	3,33
Günümüzle Eşleştirme	7	2,92
Toplam	240	100

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin cevapları şu şekildedir:

- 'Ayrıntıya fazla girilmemeli', 'temel değerler üzerinde durulmalı', 'bilgiler akademik düzeyde olmalı', 'maddeleştirme olmalı', 'konular coğrafi konuma göre birleştirilmeli', 'özet ve temel kavramlar verilmeli', 'örnekleme yapılmalı', 'konular basitleştirilmeli', 'eleştirel gözle bakılmalı', 'önemli olaylar ve günümüze nasıl gelindiğinden bahsedilmeli', 'konular daha eğlenceli hale getirilmeli', 'neden-sonuç ilişkisinden uzaklaşmamalı', 'düşündürme ve yorum yaptırabilmeli', 'siyasi ve kültür tarihinin ayrı ayrı verilmesi konu bütünlüğünü bozuyor', 'güncelleme yapılmalı', 'diğer derslerle ilişkilendirilmeli', 'müze-özen yeri gezileri yapılmalı', 'drama uygulanmalı', vb. başlıklar "**konu işlenişi**" adı altında toplandı.
- 'Anadolu kültür ve uygarlıklarına ağırlık verilmeli', 'kültür-medeniyet konularına ağırlık verilmeli', 'bilgiler akademik düzeyde olmalı', 'siyasi tarih kısa olmalı', 'Eskiçağ tarihi genel verilmeli', 'Eskiçağ tarihi yüzeysel verilmiş', 'Eski Türk tarihi kültür tarihine ağırlık verilmeli', 'Türk tarihi üzerinde daha fazla durulmalı', 'müfredat yeterli', 'Anadolu uygarlıkları üzerinde fazla durulmalı', 'Yakın Doğu bilgileri eklenmeli', 'ırkçılıktan uzak', 'ideolojiden uzak', 'bu konular ayrı ders olmalı', vb. cevapları "**diğer**" başlığı altında toplandı.
- 'Abartısız anlatım', 'gerçekler tüm nedenleriyle anlatılmalı', 'anlaşılır olmalı', vb. cevaplar "**anlatım**" başlığı altında verildi.
- 'Kaynaklar zenginleştirilmeli', 'doğru ve tarafsız kaynaklara dayalı olmalı', 'net bilgiler olmalı', 'konular iyi araştırılarak hazırlanmalı', vb. cevaplar "**kaynak**" başlığı altında toplandı.

- 'Eş zamanlı- karşılaştırmalı kronoloji kullanılmalı', 'kronolojiye uygun', vb. cevapları "**kronoloji**" başlığı altında toplandı.
- 'Müfredat geniş-kısaltılmalı', 'ders saatleri yetersiz- artırılmalı', vb. cevaplar "**program**" başlığı altında toplandı.
- 'Günümüzle karşılaştırma yapılmalı', 'günlük yaşamdan bahsedilmeli', 'günümüzle bağlantılı-tarih bilinci kazandırılmalı- insanlığın ortak mirası olduğu vurgulanmalı', vb. cevaplar ise "**Günümüzle eşleştirme**" başlığı altında verildi.

Ankete katılan öğretmenlerin verdiği 240 cevaptan 91'i (% 37.92) konuların işlenişinin önemine, 51'i (21.25) farklı cevapları içermekte, 27'si (%11.25) anlatım dili ve anlatıma, 24'ü (%10) görsellere dikkat çekmektedir.

5. TARTIŞMA VE ÖNERİLER (DISCUSSION AND RECOMMENDATIONS)

Eskiçağ Tarihi ve Eski Türk Tarihinin öğretimi ile ilgili sorunlar geçmişten günümüze kadar devam etmektedir. Teknolojik gelişmelerle bağlantılı olarak alanla ilgili bilgilerin temelini oluşturan arkeolojik çalışmalar da farklı boyutlarda gelişmektedir. Bu gelişmelerin sonucunda Eskiçağ Tarihi alanında da bilgiler güncellenmektedir. Son yıllarda özellikle Eski Türk Tarihi ile ilgili çalışmalar ve bu çalışmalara ülkemizin de katkıda bulunulmasıyla - özellikle de TİKA'nın (Türkiye İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı) katkılarıyla geçmişe göre bazı karanlık noktalar aydınlatılmıştır. Yapılan kazılara üniversitelerimizden birçok akademisyen katılmış ve bu kazıların sonuçları bilimsel yayınlarıyla duyurulmuştur.

Bu ünitelerin öğretimi ile ilgili olarak şu önerilerde bulunulabilir:

- Kitabın sayfa sayısına göre her iki ünitenin yüzde ağırlığı %32'dir. Farklı boyutta haritalar, fotoğraflar, zaman şeritleri ve eş zaman şeritleri yerince ve yeterince kullanıldığı bir kitap hazırlanabilir.
- Ders kitabı yazımında mutlaka alan uzmanları da yer almalıdır. Sadece Eskiçağ ve Eski Türk Tarihi uzmanı olması da yeterli değildir. Örneğin; Hititler ile ilgili çalışmalara bir Hititolog da katılmalı, alanla ilgili bilgiler ondan alınmalı ve bir eğitimci tarafından öğrencinin algılama düzeyine göre bu bilgiler düzenlenmelidir. Konuların her birinin alanın uzmanının denetiminden geçmelidir.
- Ders kitaplarına konu/alanla ilgili en son bilgi ve görseller girmeli ve bunların güncelliği korunmalıdır.
- Görsel malzemeleri içeren yardımcı ders kitapları ya da cd'ler hazırlanmalı; özellikle de ilköğretime yönelik oyun ile öğrenmeyi birbirine pekiştirici kitaplar hazırlanmalıdır. Örneğin, hareketli kitaplar. Okullarda atölye çalışmaları teşvik edilmelidir.
- Ders kitaplarına yönelik değerlendirme çalışmaları her kesimden ilgililerin katılımıyla daha sık gerçekleştirilmeli ve burada dile getirilen konular M.E.B. tarafından dikkate alınarak kitaplardaki gerekli düzeltme, geliştirme ve yenileştirme yapılabilir.
- Tarih ders kitaplarıyla ilgili öğretmenlerin ve öğrencilerin geri (= geribildirim) dönütleri alınabilmeli, sıkıntılar ve zorluklar paylaşılabilir.

- İlgili konuları okutan alan öğretmenlerine, M.E.B., üniversiteler, müzeler veya ilgili kurum veya kuruluşlar tarafından seminerler verilmeli, öğretmenlerin bu konulara ilgi ve alakaları, bilgileri, donanımları taze tutulmalıdır.
- Müze ve alan gezileri müfredata göre önerilmektedir. Bunlar öneri olmaktan çıkarılıp, zorunlu hale getirilmelidir. Ülkemizin her yeri bu tür arkeolojik kalıntılarla doludur, hemen hemen her kentimizde bir müze vardır. Okul - müze işbirliği yapılmalı; hem okul hem müze içinde eğitim bir arada götürülmelidir. Müzede eğitim başlı başına bir formasyon gerektirmektedir. Tarih öğretmen adayları üniversite eğitimleri esnasında buna göre eğitim almalıdırlar.
- Ders kitabında bu ünitelerin anlatımında ve ders esnasında kültür varlıkları ve günümüze etkisi ve insanlık mirasının önemi üzerinde özellikle durulmalıdır.
- Ders kitabında bu ünitelerin anlatımında ve ders esnasında konular yaşamsal temellere dayandırılmalı, günümüze etkileri ve güncelliği korunmalıdır. Kültür ve uygarlık tarihine ağırlık verilmelidir. Konular evrensel ve bilimsel yaklaşımlarla ele alınmalıdır.
- Slaytlar, filmler, belgeseller, fotoğraflar, vb. malzemeler geliştirilmeli- hazırlanıp - sağlanmalı ve bunları kullanma aracı olan bilişim teknolojilerinin kullanabilme yetisi öğretmenlere kazandırılmalıdır.
- Alanla ilgili hizmet içi programlar hazırlanmalı; öğretmenler bu programlarla eksiklerini tamamlamalı ve bilgilerini güncelleyebilmelidir.

NOT (NOTICE)

Bu çalışma Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde 2010 yılında savunularak verilen (Prof. Dr. Mustafa Safran danışmanlığında hazırlanan) "Tarih Öğretmenlerinin Eskiçağ Tarihi ve Eski Türk Tarihi Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar ve Önerileri" adlı doktora tezinden derlenmiştir.

Bu çalışma 16-18 Ekim 2010 tarihleri arasında Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi'nde gerçekleştirilen 19. Eğitim Bilimleri Kurultayı'nda sözlü bildiri olarak sunulmuş ve bildiri özet kitabında basılmıştır.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. İplikçioğlu, B., (1997), Eski Batı Tarihi I, Ankara: T.T.K., Ankara.
2. Togan, Z.V., (1970), Umumi Türk Tarihine Giriş, İstanbul.
3. Büyüköztürk, Ş., (2009), Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
4. Balcı, A., (1997), Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve ilkeler, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
5. Kuş, E., (2003), Nicel-Nitel Araştırma Teknikleri, Anı Yayınları, İstanbul.
6. Yılmaz, A.A., (2010). Tarih Öğretmenlerinin Eskiçağ Tarihi ve Eski Türk Tarihi Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar ve Önerileri, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.